

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII

INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE, POLITICE ȘI SOCIOLOGICE
Centrul Sociologie și Psihologie Socială

REZULTATELE STUDIULUI SOCIOLOGIC

**PERCEPȚIA CRIZEI, COMPORTAMENTUL ȘI SOLIDARITATEA POPULAȚIEI ÎN
PERIOADA PANDEMIEI COVID-19**

AUTORI: VICTOR MOCANU, LUDMILA MALCOCI, ANDREI DUMBRĂVEANU, IRINA CEACÎR

CHIȘINĂU, aprilie 2020

Informație privind Programul de Stat

**Centrul Sociologie și Psihologie Socială al Institutului de Cercetări
Juridice, Politice și Sociologice**

Proiectul instituțional: 20.80009.1606.13 Formarea și
consolidarea coeziunii sociale în Republica Moldova în contextul
apropierii de Uniunea Europeană

Termenul executării: 2020-2023

Director de proiect: dr. conf. cercet. Victor MOCANU

Prioritatea strategică: Provocări societate

Direcția strategică: Valorificarea capitalului uman și social

Profilul de acreditare: Modernizarea politică și socială a Republicii Moldova în contextul valorificării opțiunii europene

Caracterul cercetării: Fundamental

Rezultatul scontat, conform Hotărârii de Guvern nr.382/2019:

- 1) Studii teoretice în domeniul socio-economic, politic, juridic, umanistic, filosofic, enciclopedic, artistic, muzeografic și sportiv, care vor deveni suport temeinic pentru proiectele și cercetările aplicative (Direcția 3, a);
- 2) Cercetări științifice interdisciplinare a evoluției relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană în contextul oportunităților de modernizare politico-economică și socio-economică a Republicii Moldova (Direcția strategică 1, h);
- 3) Creșterea ocupării forței de muncă și prognozarea competențelor pe domenii și profesii în corespundere cu cerințele pieței muncii (Direcția strategică nr. 1, d).

Importanța și necesitatea activităților de cercetare propuse

Coeziunea socială a devenit una din prioritățile enunțate de Comisia Europeană în materie de politică socială la nivelul Uniunii Europene. Valoarea acestui model nu este doar teoretică și euristică, ci și instrumentală: de a servi drept cadru teoretic pentru o politică socială echitabilă și cuprinzătoare (Beck și alții, 2001). Ideea de coeziune socială este, pe deasupra, unul din punctele forte ale Strategiei 2030, elaborată și aprobată de Guvernul Republicii Moldova (HG nr. 1083 din 8 noiembrie 2018): „Agenda 2030 (...) mai presupune și edificarea unei societăți pașnice, solidare și de înaltă coeziune, compusă din oameni educați, cu gândire critică și liberi de obscurantism, o societate în care conflictele de orice tip și magnitudine se rezolvă prin dialog, argumente și respectarea strictă a drepturilor.” (Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”). În același timp, Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și UE stipulează că „Părțile își consolidează dialogul și cooperarea pentru promovarea agendei de muncă decentă, politica de ocupare a forței de muncă, sănătatea și securitatea în muncă, dialogul social, protecția socială, incluziunea socială, egalitatea de gen și antidiscriminarea și drepturile sociale, contribuind astfel la promovarea de locuri de muncă din ce în ce mai bune, reducerea sărăciei, coeziune socială sporită, dezvoltare durabilă și îmbunătățirea calității vieții.” (Acordul de asociere, cap. 3, art. 31 și art. 32, p. 22).

Obiectivele proiectului

În acest proiect ne propunem să studiem coeziunea socială în societatea moldovenească din următoarele perspective: percepțiile privind solidaritatea socială, încrederea față de ceilalți cetățeni, gradul de apartenență a cetățenilor moldoveni la statul Republica Moldova, participarea și incluziunea cetățenilor moldoveni în procesele sociale, economice și politice.

- Proiectul va oferi o analiză generală asupra coeziunii sociale pe baza a unei cercetări cantitative extinse, realizată în noiembrie 2020 și replicată în noiembrie 2022. Cercetarea va fi realizată prin aplicarea metoda anchetei sociologice, pe un eșantion stratificat, multistadial și reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, exclusiv regiunea transnistreană.
- Aceste date vor fi coroborate cu o serie de focus-grupuri, pe parcursul perioadei 2020-2023.
- Rezultatele acestor investigații vor fi comparate pe plan longitudinal (felul în care indicii au evoluat de la an la an).
- În plus, fiecare din cele cinci componente teoretice constitutive ale conceptului de coeziune socială vor fi analizate separat, prin realizarea unor studii de caz aprofundate. Acestea din urmă vor explora în profunzime anumite probleme cheie ale societății moldovene: diminuarea șomajului real, incluziunea persoanelor cu dizabilități, strategiile de integrare socio-profesională a persoanelor fără adăpost, copiii rămași fără îngrijire parentală în urma migrației, apartenența și coeziunea confesională, participarea politică și asociativă a tinerilor etc.

Activități planificate pentru 2020:

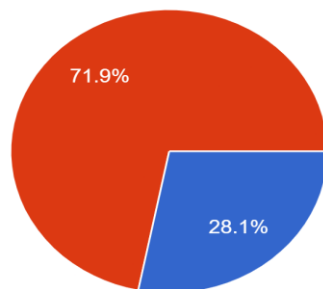
1. Elaborarea metodologiei de cercetare și a instrumentarului. Desfășurarea cercetării „Pilotaj”.
2. Organizarea a 2 conferințe științifice cu participare internațională, în comun cu Universitatea de Stat Pedagogică din Odessa și Filiala de Sud a Asociației Sociologice din Ucraina, pe subiectul proiectului comun „Fenomenul coeziunii sociale în Republica Moldova și Ucraina: abordare sociologică”
3. Organizarea unui seminar metodologic pe subiectul proiectului instituțional. Prezentarea și discutarea în cadrul manifestărilor științifice a bazei teoretico-metodologice, a datelor provizorii elaborate în cadrul proiectului instituțional și al cercetării individuale;
4. Continuarea colaborării cu colegii sociologi din Federația Rusă, Ucraina, Polonia, România, Azerbaidjan, Armenia și alte țări.
5. Dezbaterile temelor actuale social-politice prin participări la emisiuni televizate și publicarea articolelor de popularizare a științei.
6. Participarea la organizarea și desfășurarea activității în cadrul Seminarului Științific de Profil și în ședințele ad-hoc al Consiliului Științific Specializat al Institutului. Discutarea tezelor de doctorat în cadrul SSP
7. Organizarea și desfășurarea următoarelor cercetări sociologice:
 - a. 16 focus grupuri (în luna aprilie 2020)
 - b. 90 de interviuri în profunzime
 - c. Cercetare cantitativă – sondajul sociologic la domiciliul respondenților pe un eșantion de 1200 respondenți
 - d. Cercetare on-line (motivele desfășurării)

Prezentarea rezultatelor generale ale studiului on-line:

PERCEPȚIA CRIZEI, COMPORTAMENTUL ȘI SOLIDARITATEA POPULAȚIEI ÎN PERIOADA PANDEMIEI COVID-19

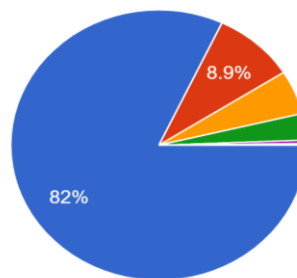
Pașaportul cercetării: Volum: 1050 respondenți

21. Sexul Dvs
1,020 responses

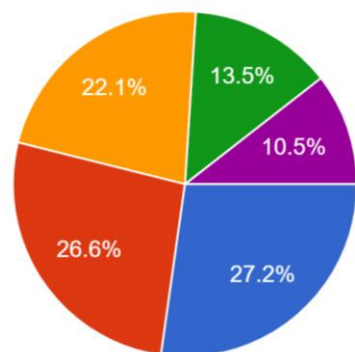
23. Studiile Dvs.
1,006 responses

● Bărbat
● Femeie

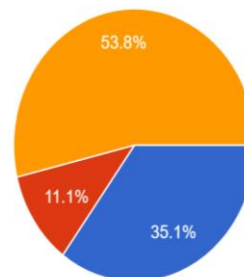
● Superioare
● Medii de specialitate
● Medii generale/liceu
● Gimnaziale
● Primare
● Nu am studii

22. Vîrsta Dvs
1,017 responses

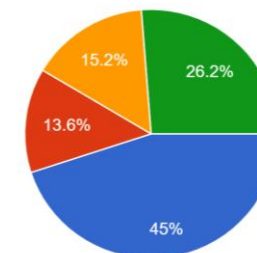
● 18-29
● 30-39
● 40-49
● 50-59
● 60+ ani

24. Locul de trai
1,023 responses

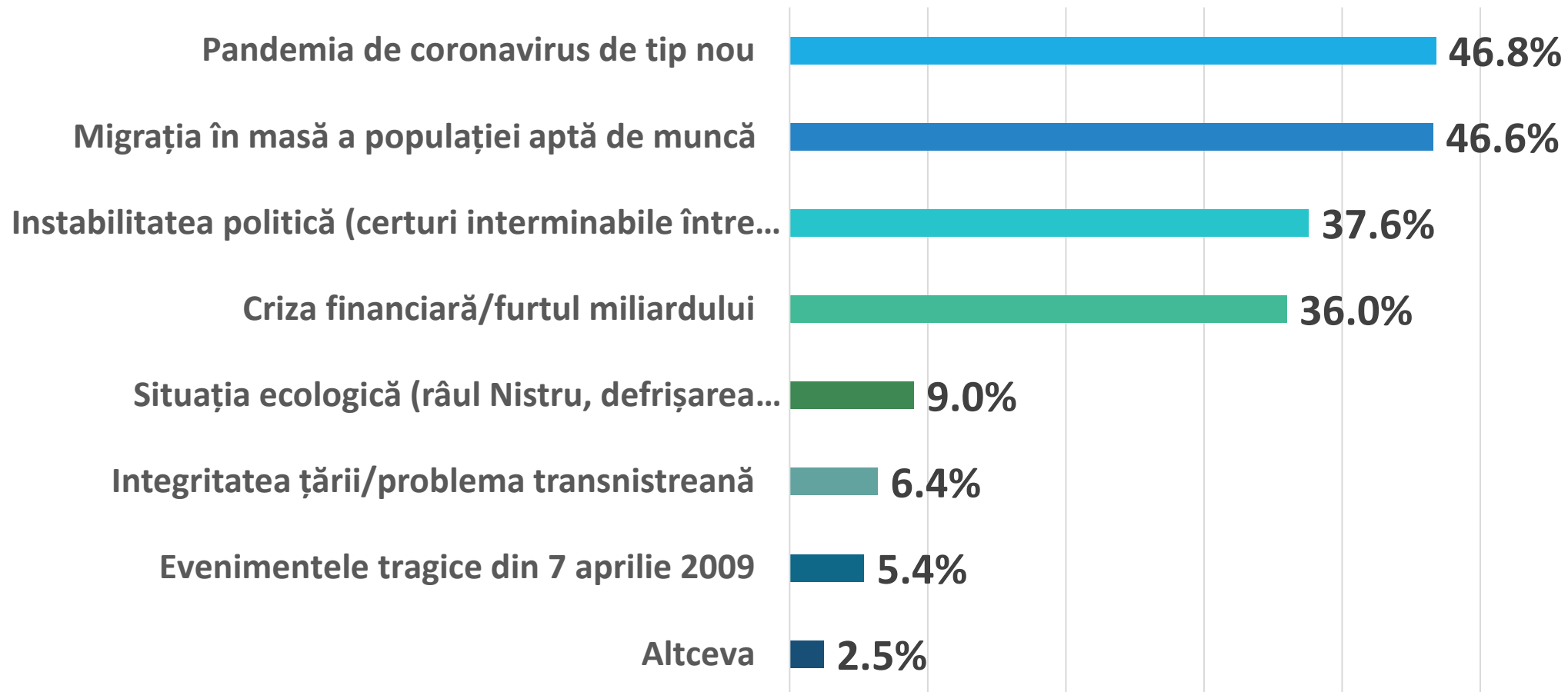
● Sat
● Oraș mic
● Oraș mare/municipiu

25. Regiune geografică
1,025 responses

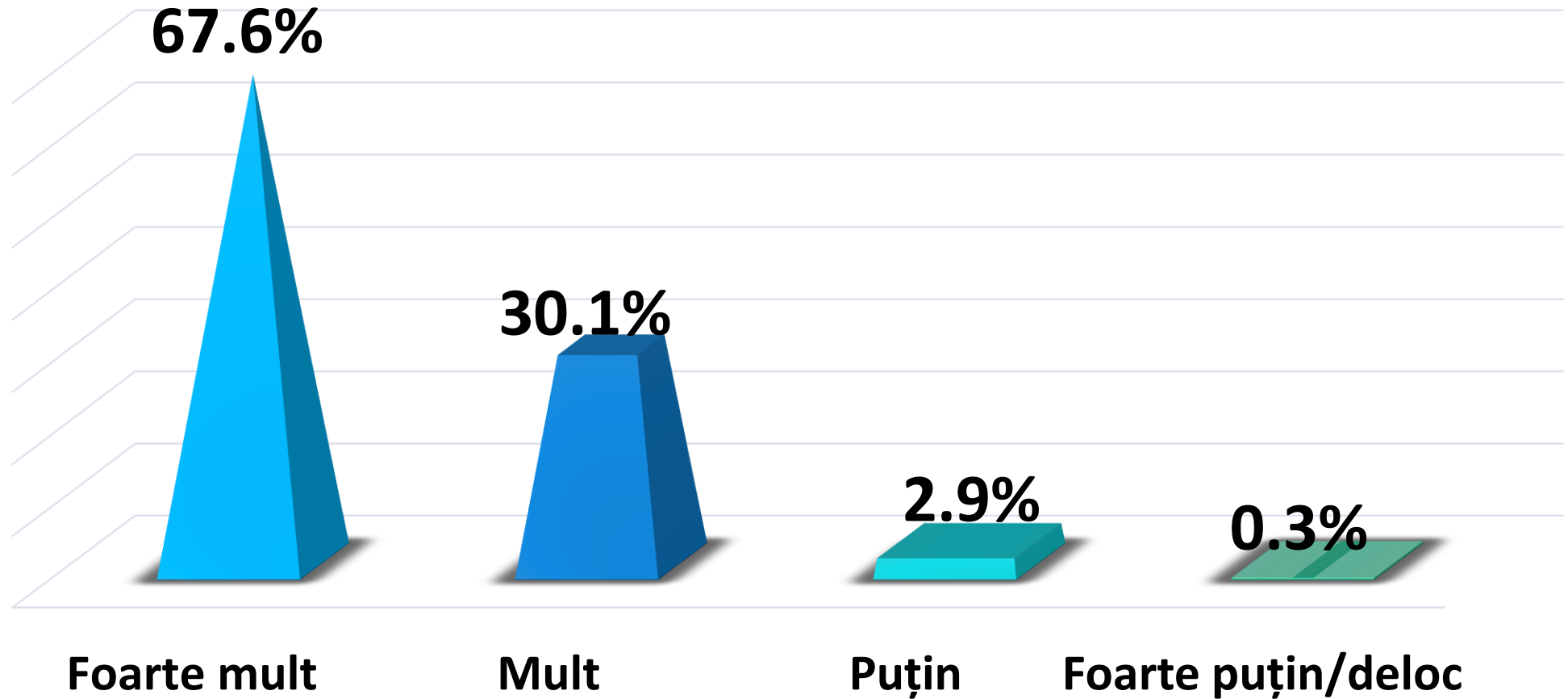

● Chișinău
● Nord
● Centru
● Sud

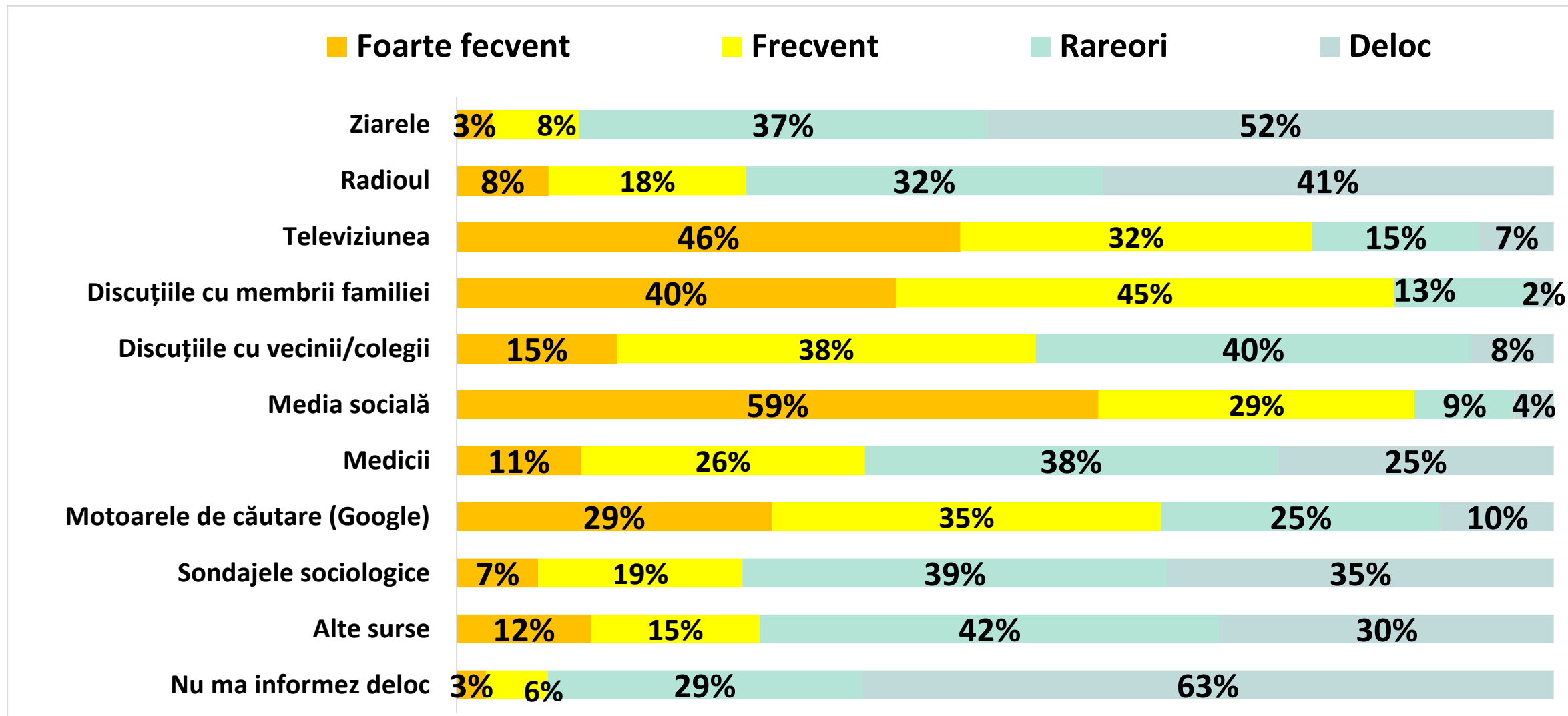
În viziunea Dvs., care a fost cea mai mare provocare pentru Republica Moldova în ultimii 15 ani? (selectați nu mai mult de două opțiuni)

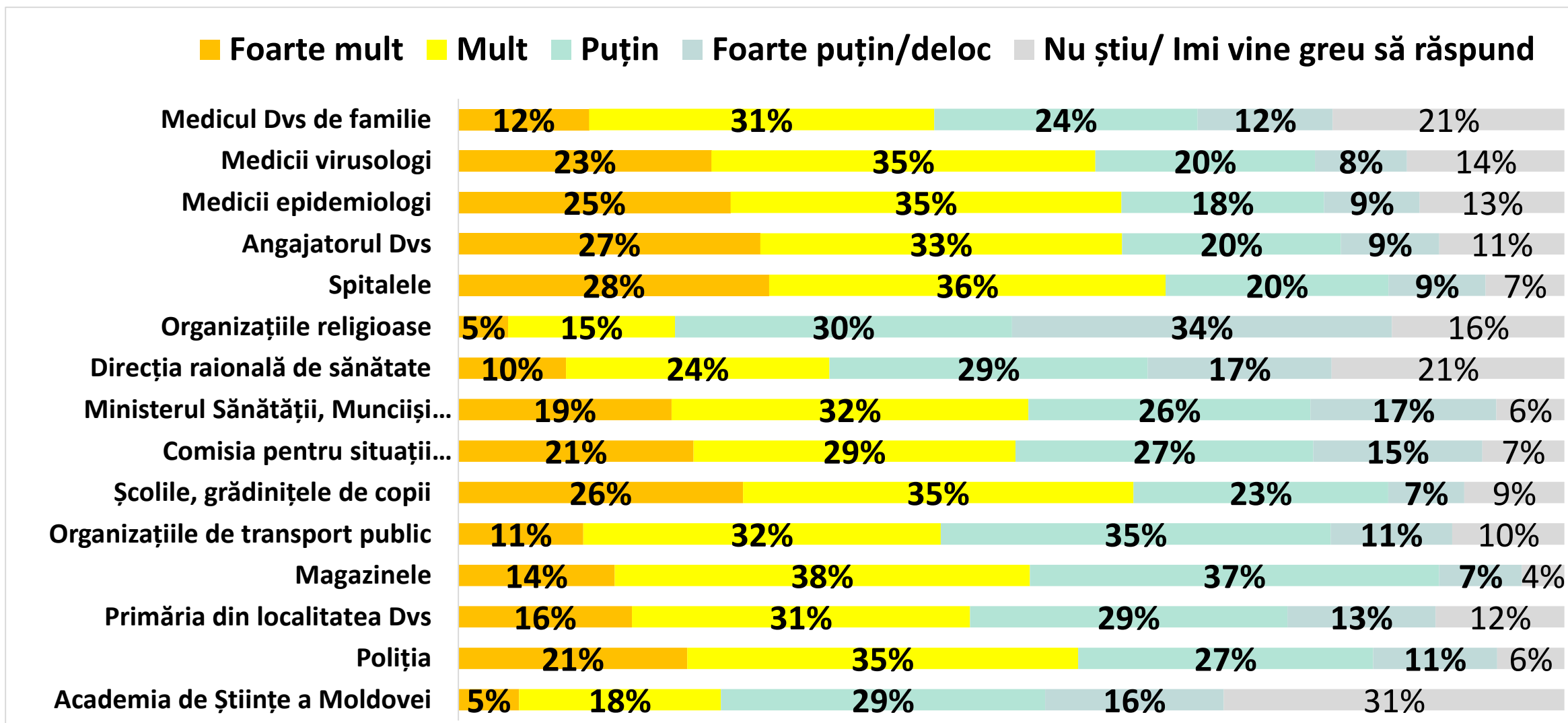
Cât de mult ați auzit/citit/văzut despre COVID-19?

Cât de frecvent ați utilizat/utilizați următoarele surse de informare pentru a afla mai multe despre COVID-19? (Se va completa fiecare rând)

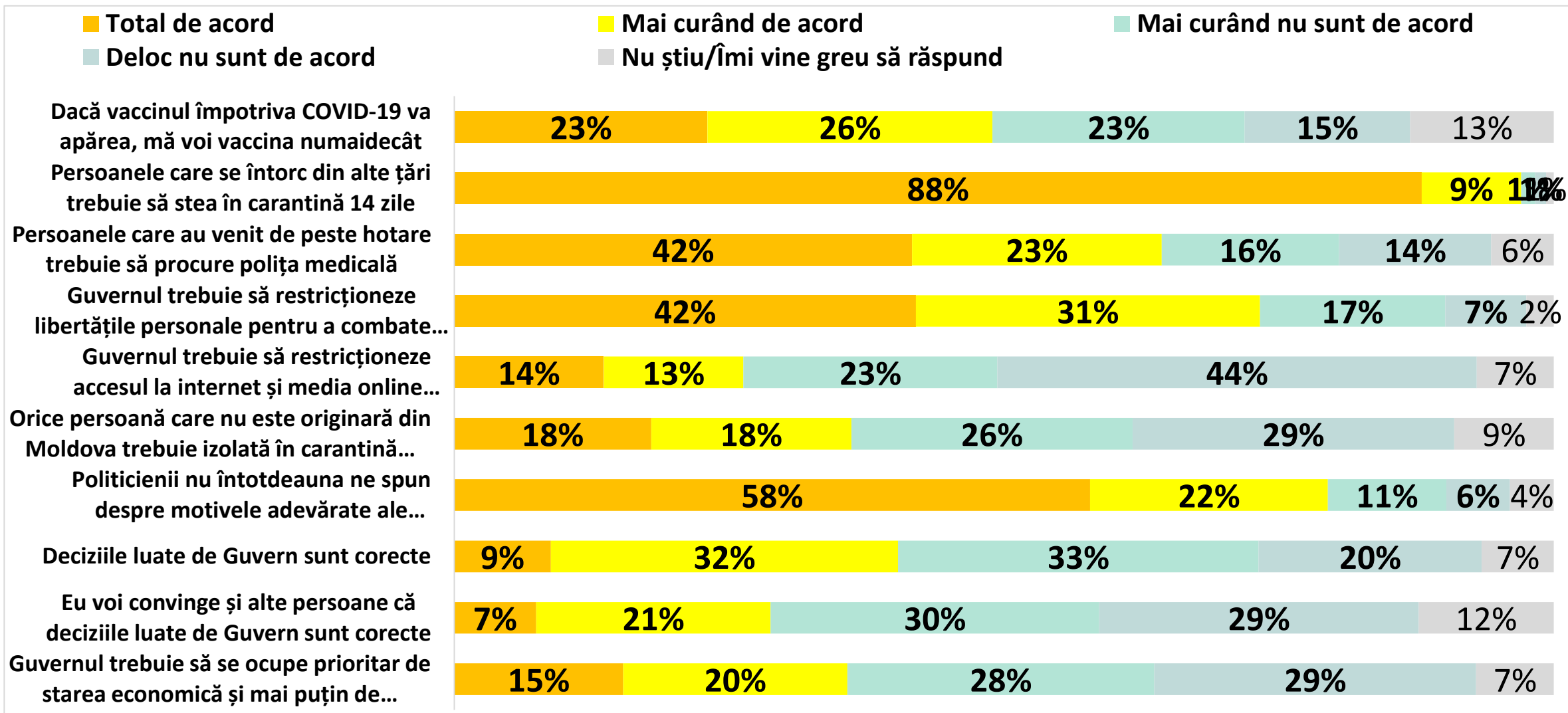

Cât de mult sunteți încrezut în faptul că următoarele persoane/instituții au acționat/acționează în direcția corectă în condițiile de COVID-19? (Se va completa fiecare rând)

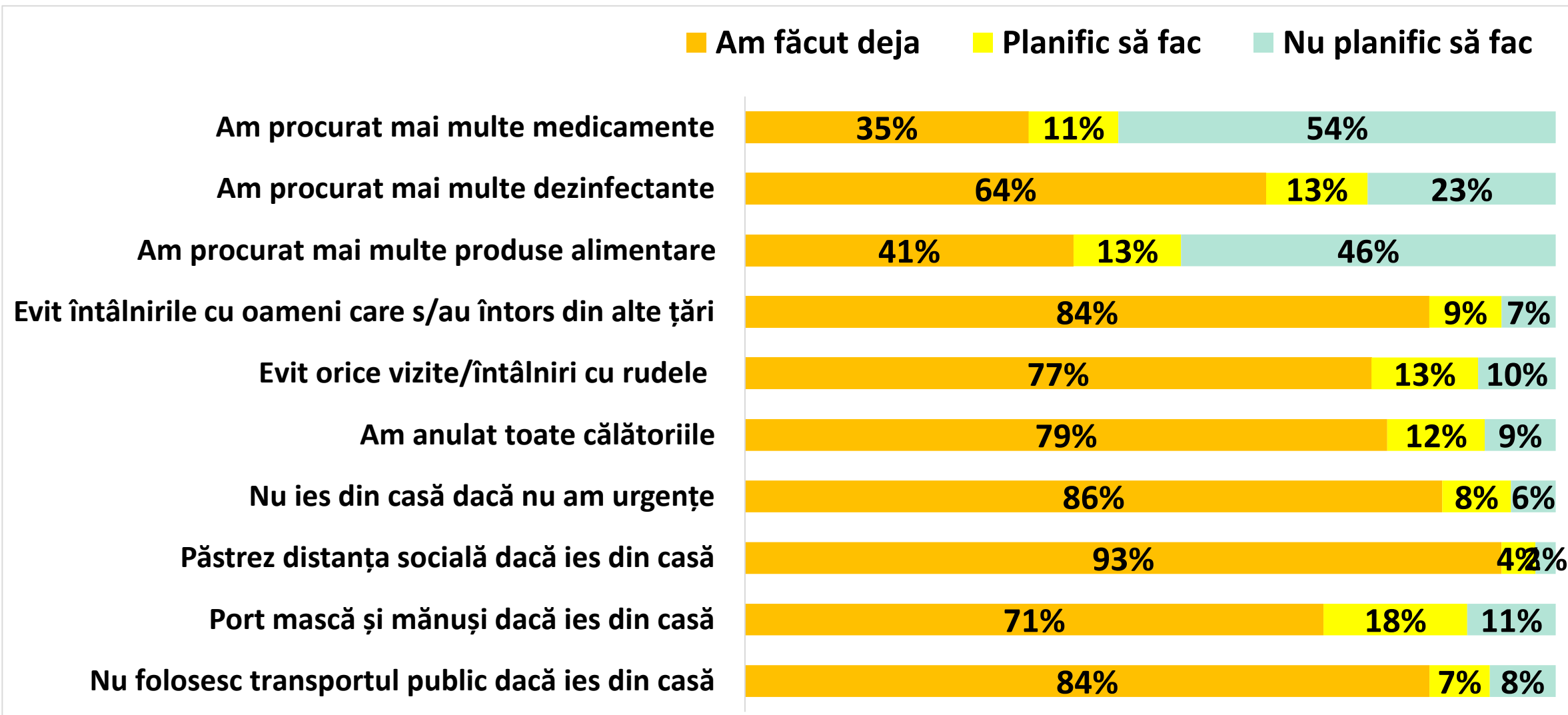

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații?

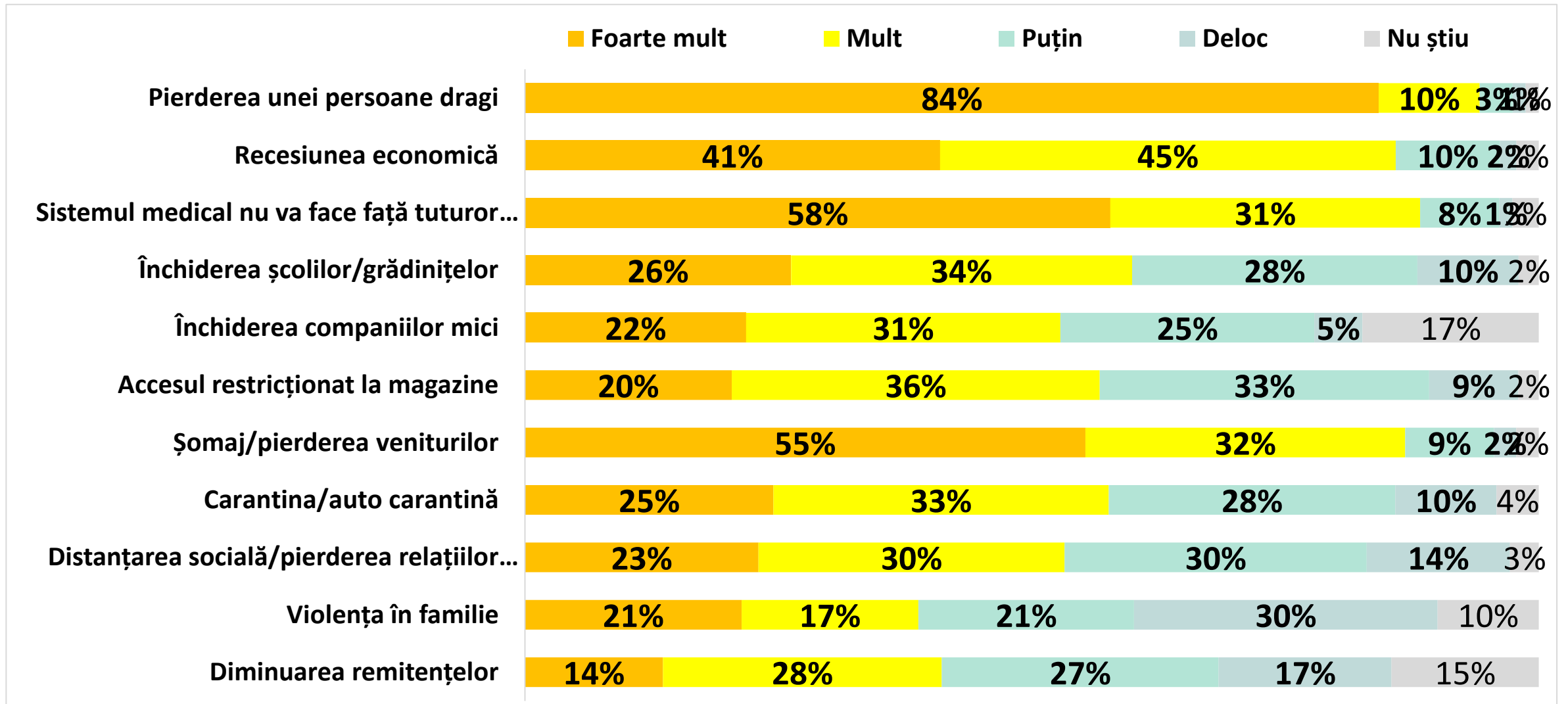
(Se va completa fiecare rând)

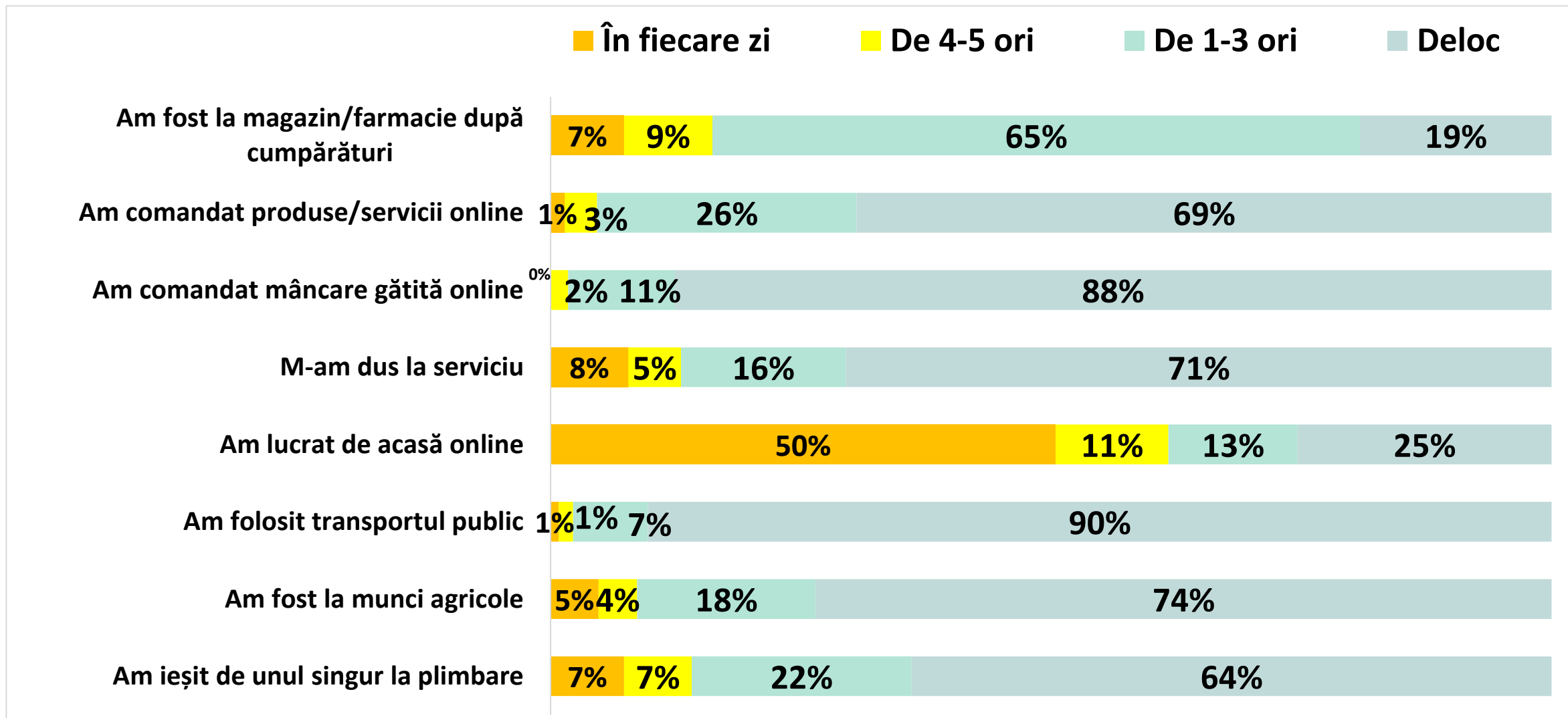
Referitor la experiența Dvs. personală în timpul pandemiei. Dvs. ați făcut deja sau planificați să faceți următoarele? (Se va completa fiecare rând)

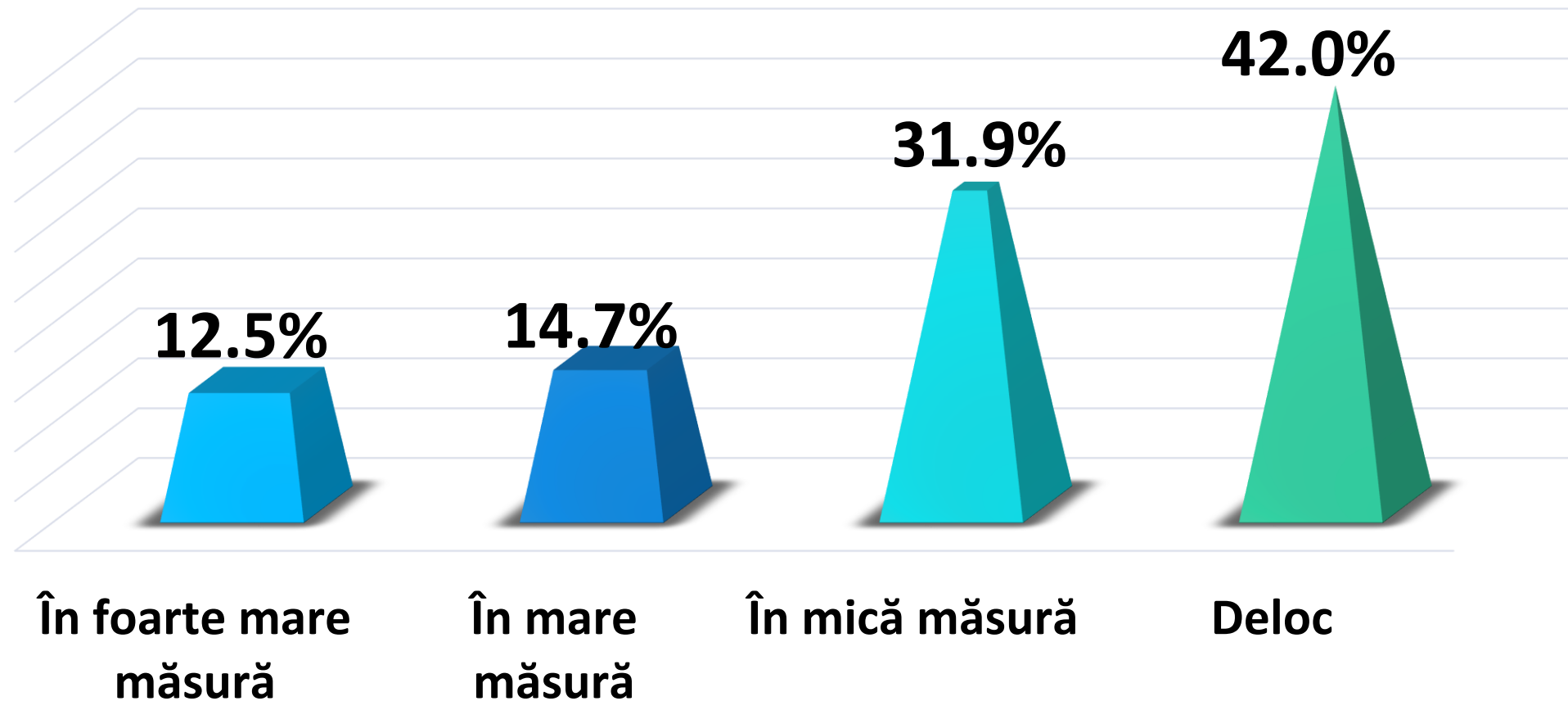
Referitor la frici. În condițiile de azi, în ce măsură Vă este frică de următoarele: (Se va completa fiecare rând)

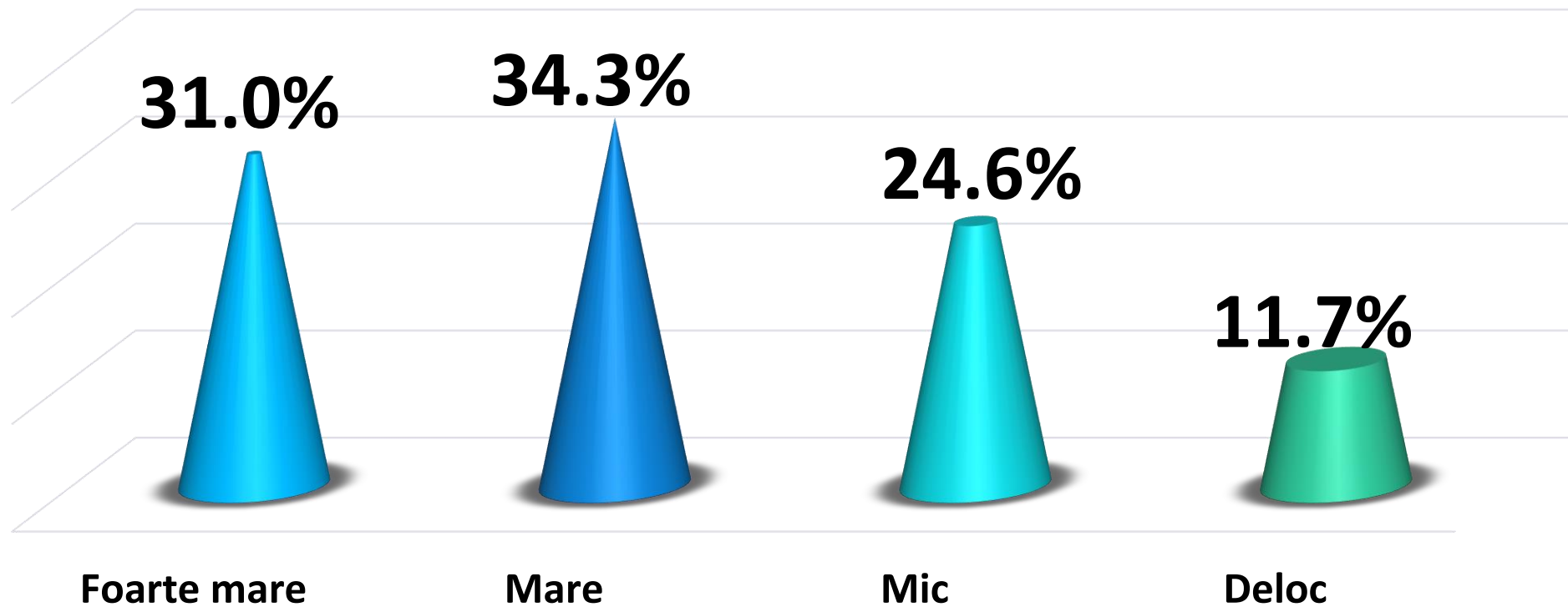
Săptămâna trecută cât de frecvent ați practicat următoarele activități? (Se va completa fiecare rând)

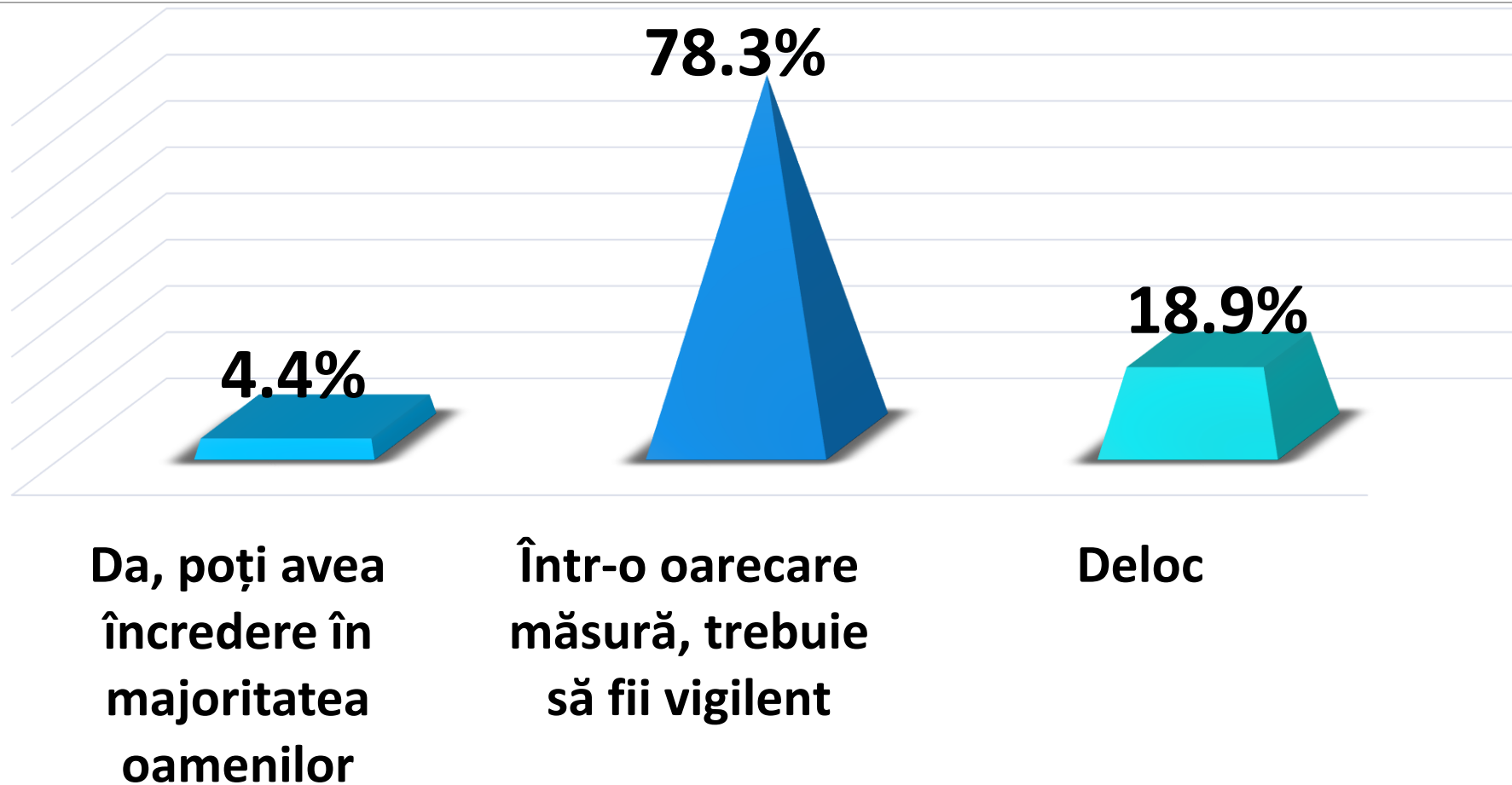
În ce măsură credeți că puteți pierde locul de muncă în următoarele 4 săptămâni?

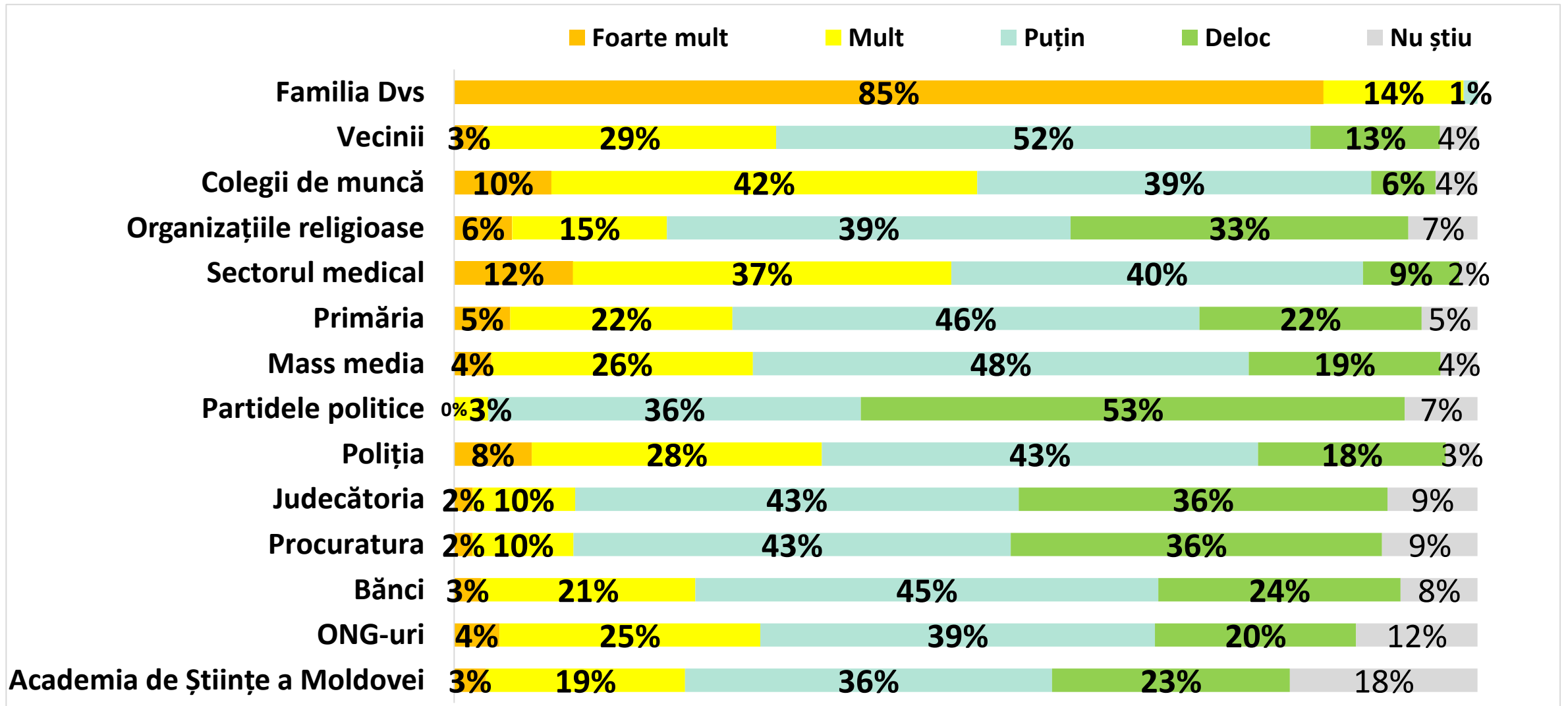
Cât de mare este impactul pandemiei de coronavirus de tip nou asupra obligațiilor Dvs. financiare (plata creditului, a serviciilor comunale etc.)

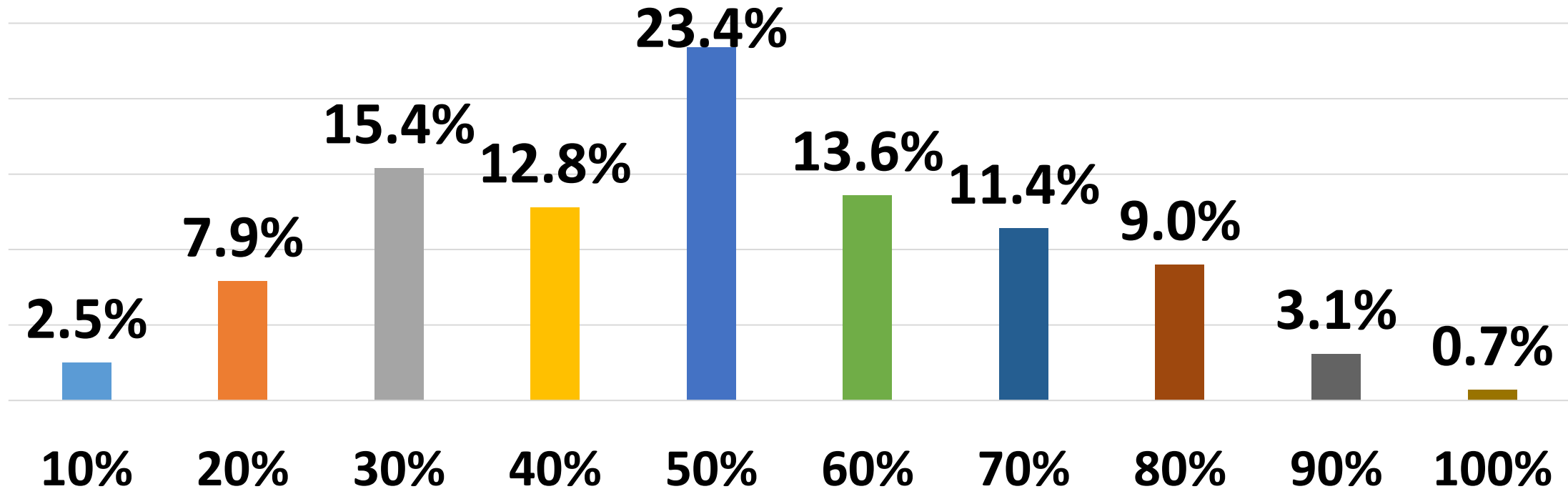
În condițiile de azi credeți că puteți avea încredere în majoritatea oamenilor?

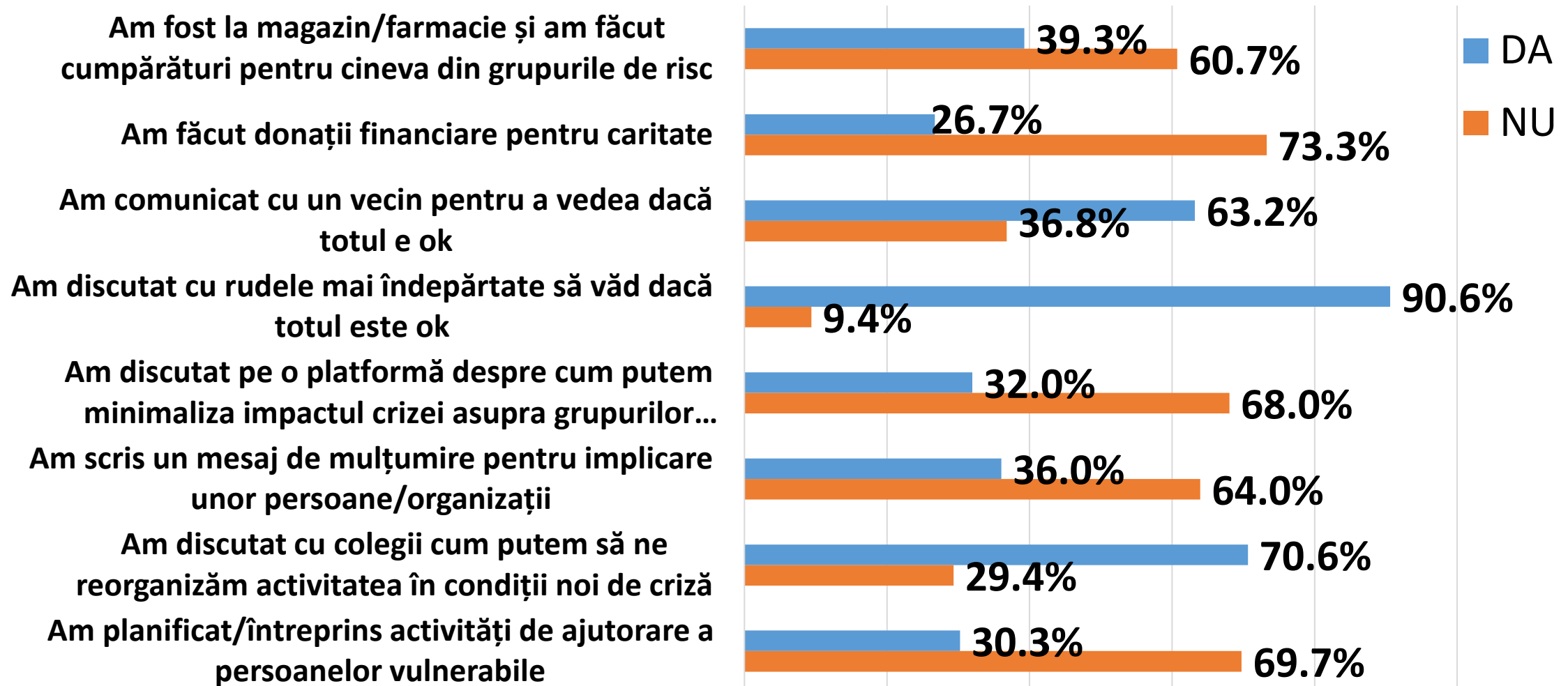
Cît de multă încredere aveți în prezent în următoarele persoane/instituții (Se va completa fiecare rând)

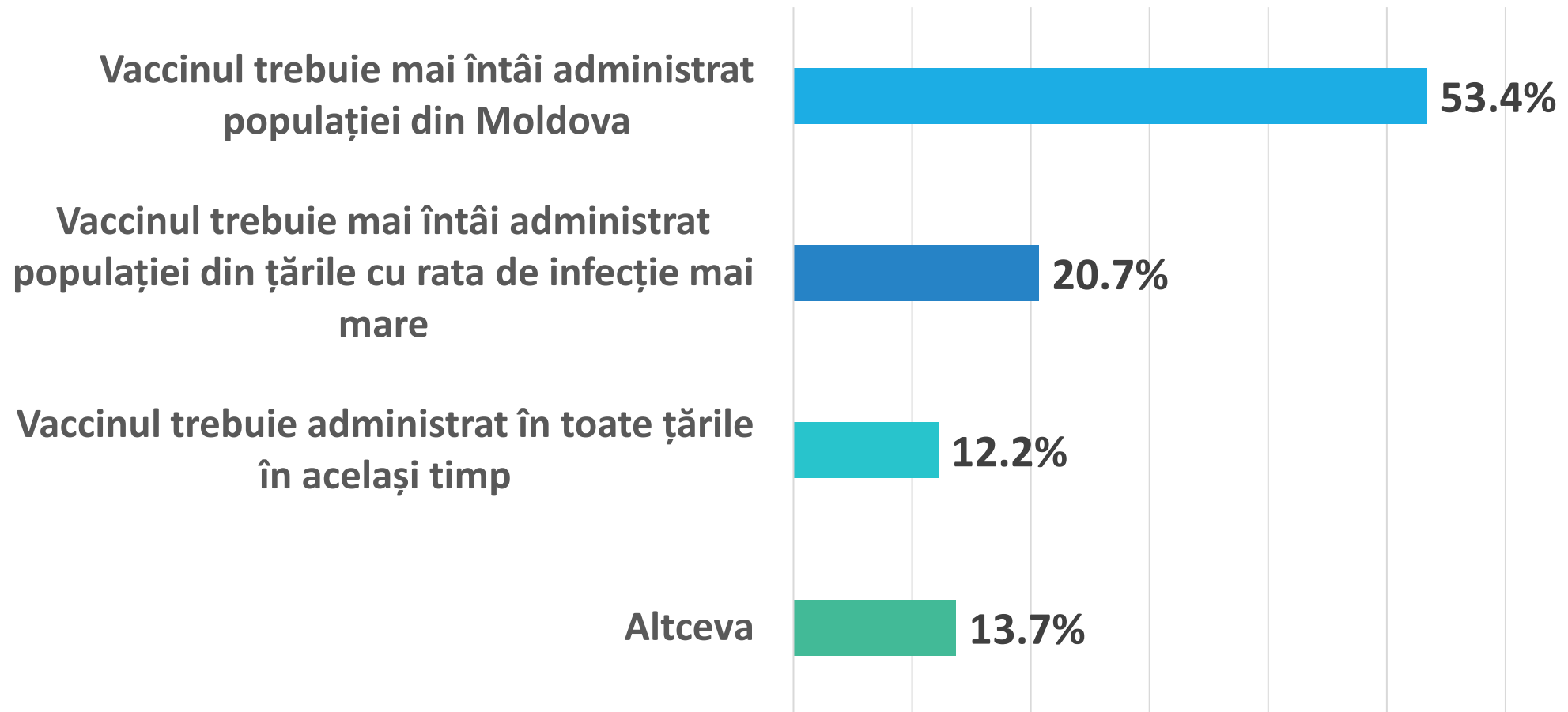
În ultima perioadă, Guvernul a adoptat mai multe măsuri de restricție pentru a preveni răspândirea coronavirusului COVID 19. În viziunea Dvs. care este procentul populației care nu respectă aceste măsuri? (indicați)

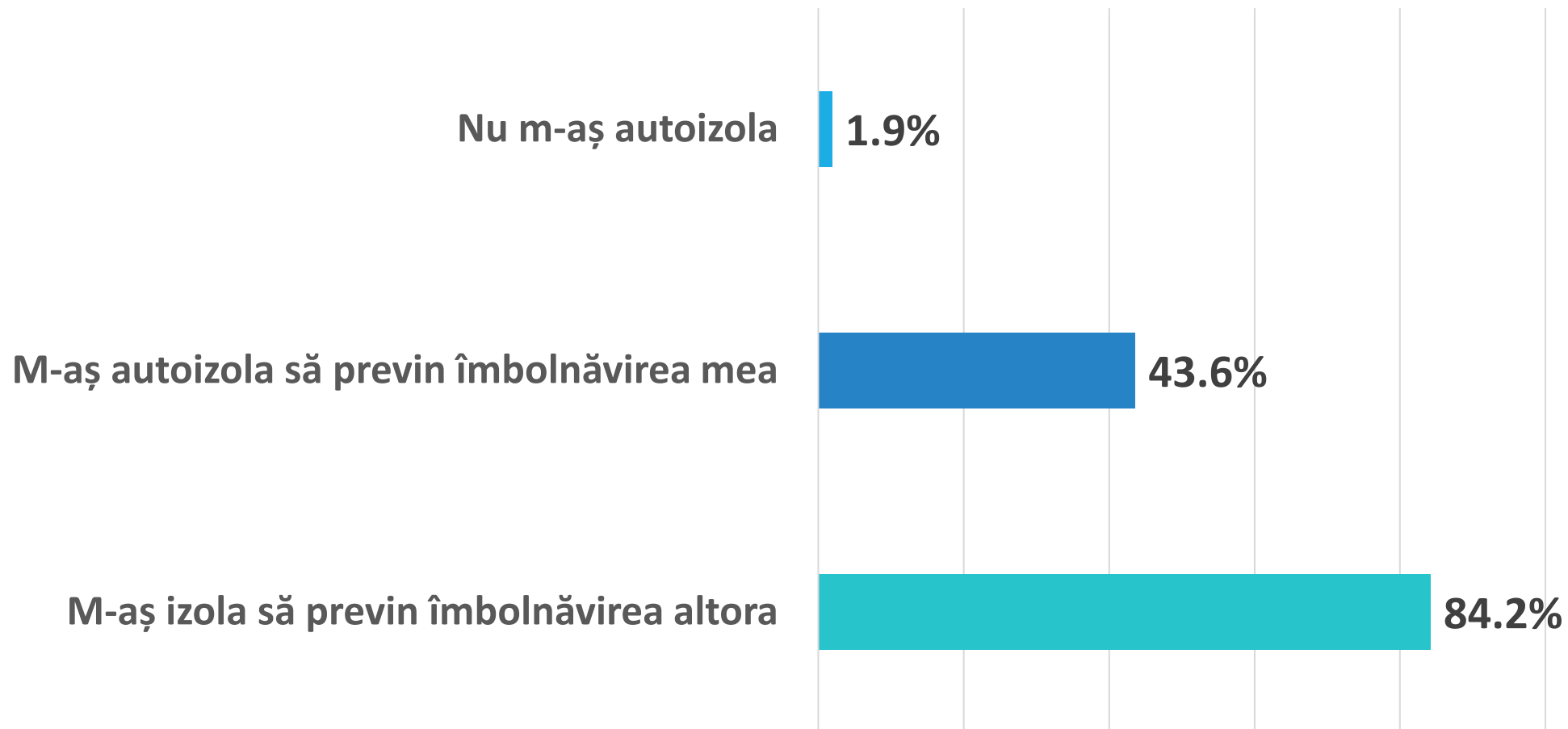
În ultimele două săptămâni, care din următoarele activități le-ați făcut? (Se va completa fiecare rând)

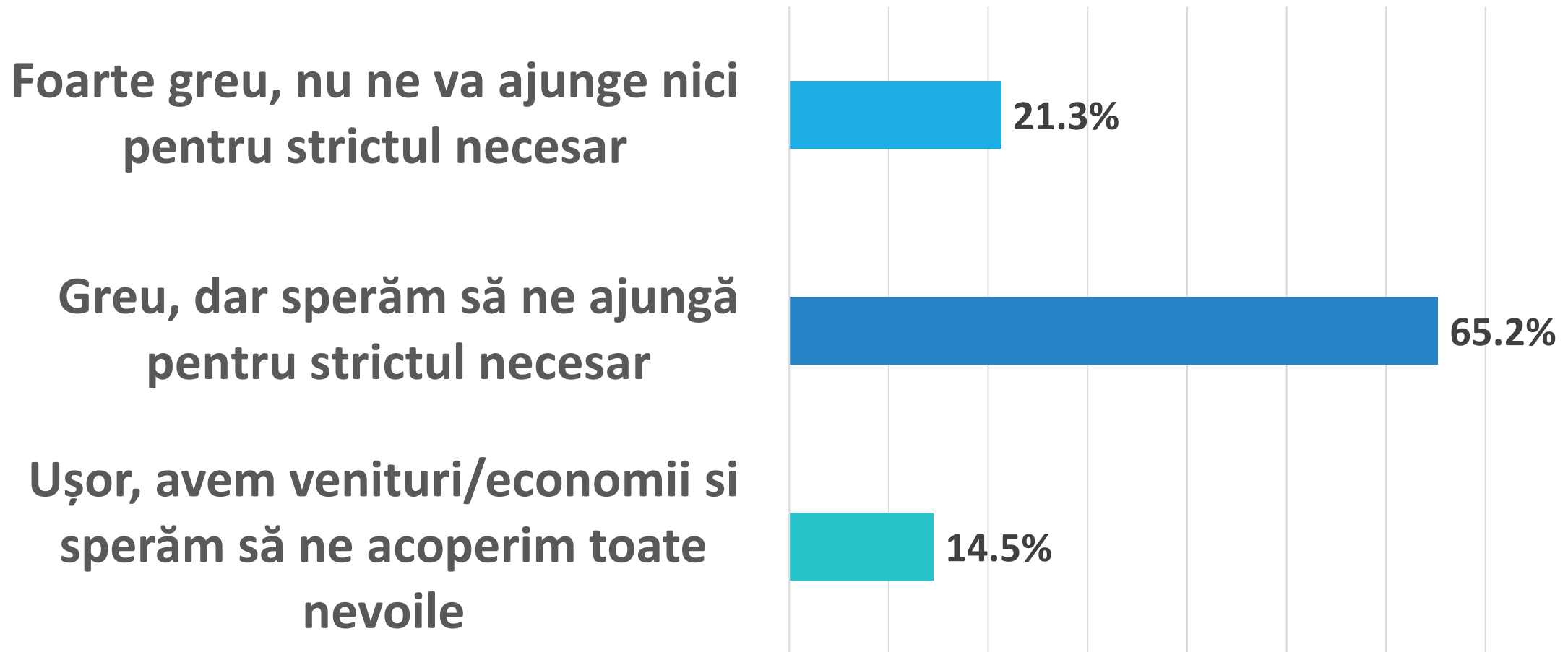
Să ne imaginăm că o companie din Republica Moldova a dezvoltat un vaccin împotriva corona virusului de tip nou. În aceste condiții, credeți că

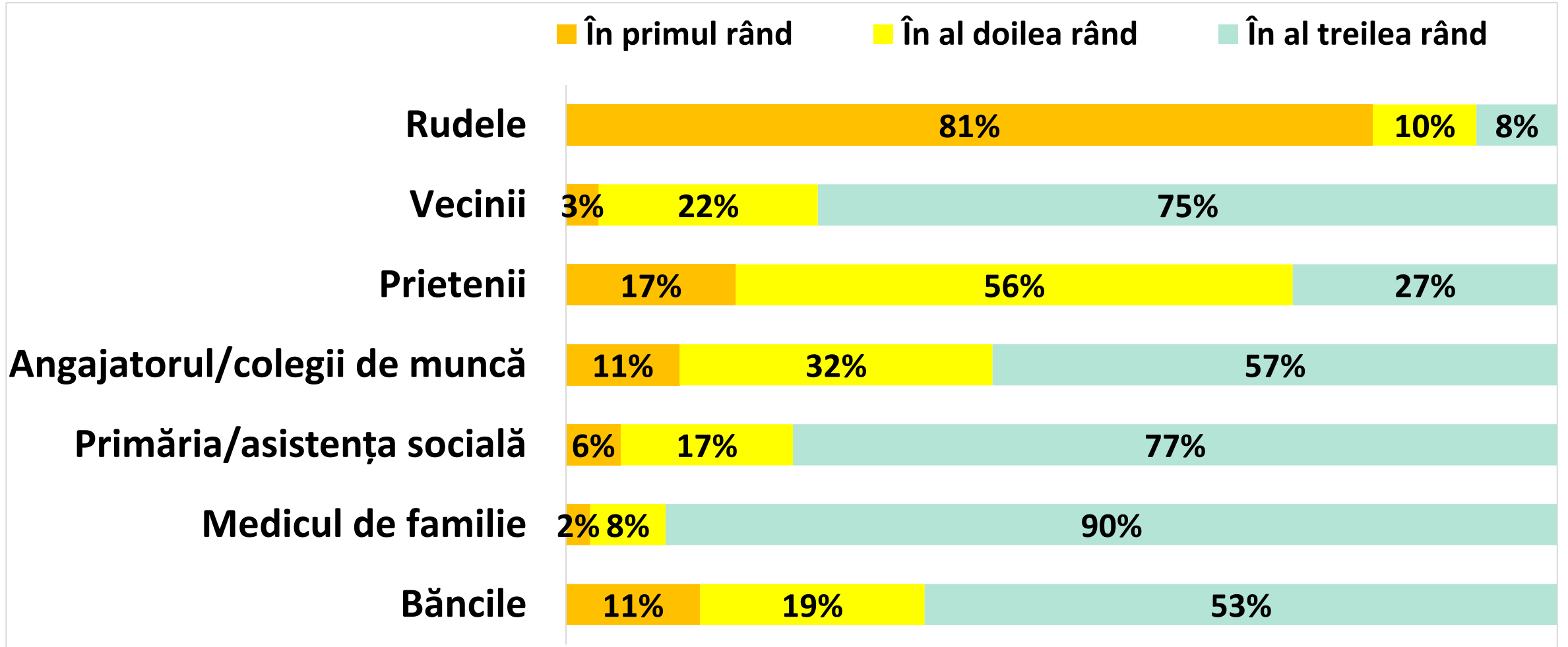
Imaginați-vă că ați fost rugat să vă autoizolați pentru două săptămâni. Cum ați proceda?

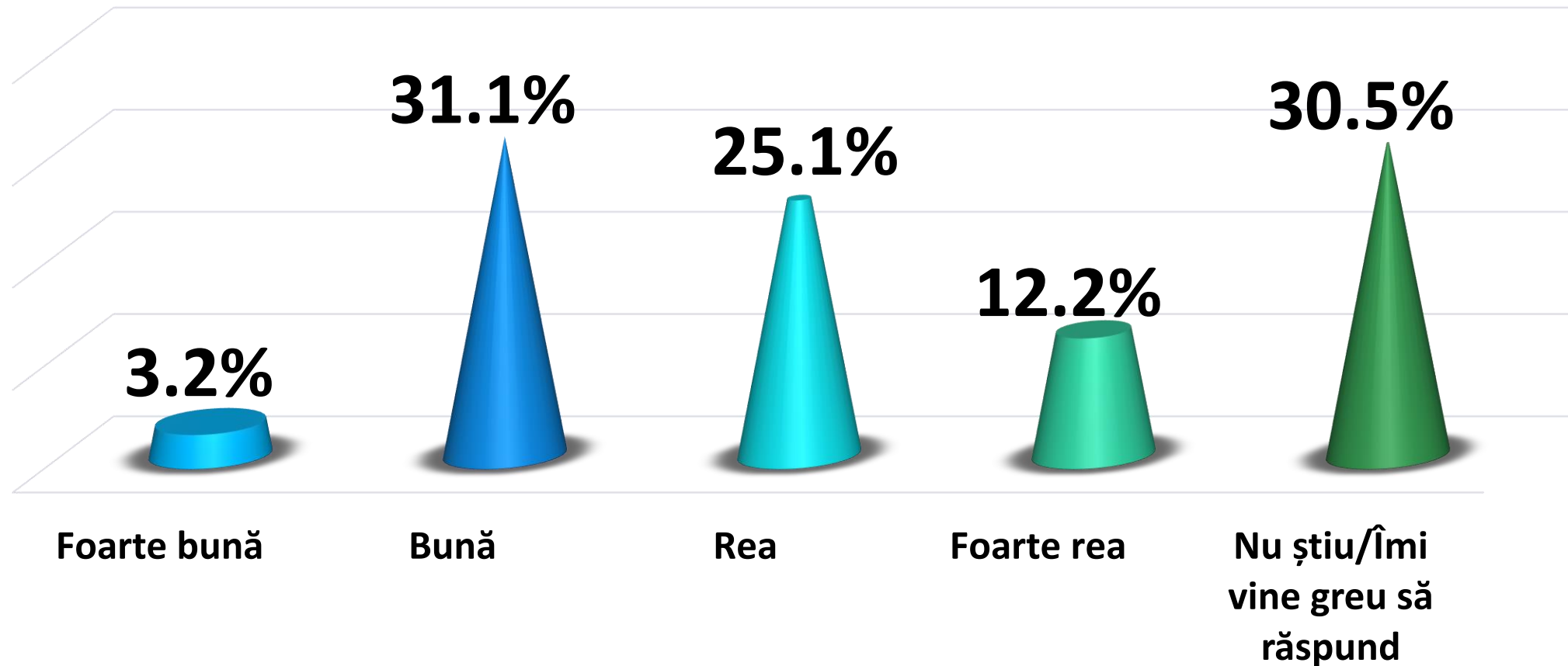
Dacă situația de criză cauzată de COVID -19 va fi prelungită, cum vă veți descurca cu cheltuielile pentru mâncare?

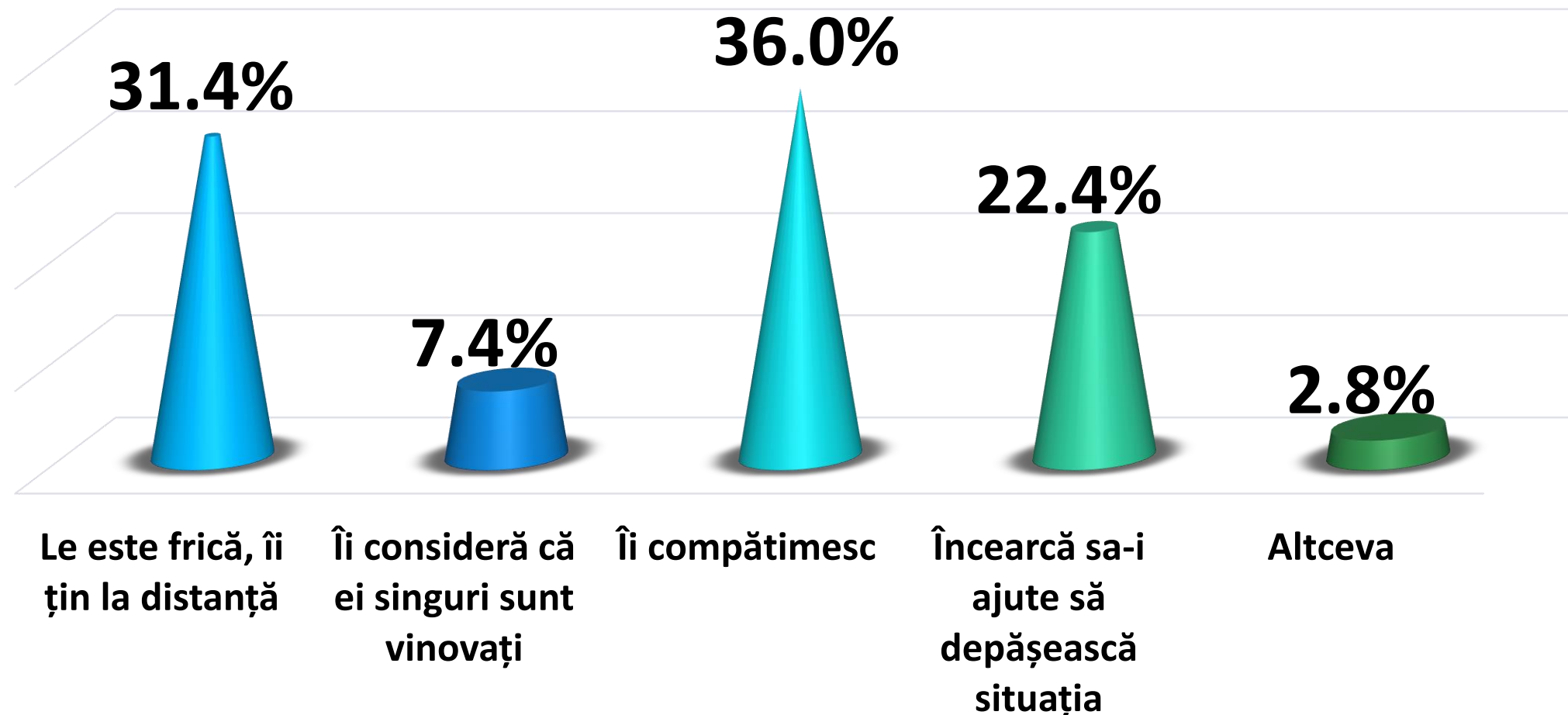
În condițiile în care nu ați avea bani să procurați alimente sau lucrurile necesare în această perioadă, cine credeți că vă poate oferi ajutor? (indicați în ordinea priorităților maxim trei poziții)

Cum credeți, ce atitudine au oamenii din comunitatea Dvs. față de persoanele care s-au întors de peste hotare în condițiile de pandemie COVID-19?

Care este atitudinea oamenilor din comunitatea Dvs. față de persoanele care au fost infectate de COVID-19, dar s-au recuperat?

Recomandări către instituțiile statului și organizațiile societății civile

Considerăm că statul și organizațiile societății civile ar trebui să se implice mai mult în fortificarea coeziunii și conștiinței de coeziune socială în societatea noastră prin formarea unui cadru de identificare civică, de natură să apropie diferite segmente de cetățeni, dincolo de diferențele etnice, sociale, de gen sau vârstă. Un exercițiu participativ de identificare și de participare civică ar fi elaborarea unui proiect de țară – i.e. elaborarea unui cadru de trai comun – la care ar subscrie și ar contribui toți cetățenii interesați. Un asemenea proiect, inclusiv procesul de elaborare a acestuia, ar putea constitui o bază democratică de formare și consolidare a coeziunii sociale.

Potrivit respondenților, pentru o coeziune socială mai puternică ar trebui să se ridice nivelul de bunăstare, să se ridice gradul de încredere în guvernare și să se sporească nivelul de cultură și activism civic. Din punctul nostru de vedere, sprijinit pe anumite teorii (Putnam, 2000; Foe, 2011) un nivel ridicat de coeziune socială, inclusiv prin componentele sale de bază (identificarea, solidaritatea, încrederea socială, la care putem adăuga și participarea civică și politică și incluziunea socială) contribuie la un nivel sporit de dezvoltare și de bunăstare economică și socială.

Recomandări către instituțiile statului și organizațiile societății civile

Încrederea „pe orizontală”, între cetățeni, poate fi ridicată între altele printr-o justiție corectă, care ar încuraja un comportament corect și loial între cetățeni și ar împiedica proliferarea cazurilor de corupție și impunitate. În ceea ce privește încrederea „pe verticală”, între cetățeni și instituții, aceasta poate fi sporită prin creșterea transparenței instituționale și printr-o informare mai eficientă privind beneficiile aduse pentru comunitate de respectivele instituții.

În sfârșit, solidaritatea și incluziunea socială pot fi încurajate și sporite prin măsuri și politici îndreptate către acceptarea mutuală și întrajutorare: campanii de informare și solidaritate socială, crearea unei infrastructuri instituționale incluzive, o politică fiscală echitabilă și conștient asumată de contribuabili (prin transparență și informare), stimularea activismului civic și politic la firul ierbii („grass-roots activism”).

În final, am vrea să amintim că un nivel sporit de coeziune socială, în sensul definiției date acestui concept (constituită pe baza sentimentului de apartenență, solidaritate și încredere), nu trebuie neapărat înțeles ca un scop în sine, ci ca un mijloc pentru o calitate a vieții în societate (o calitate socială) mai ridicată. O calitate socială ridicată asigură la rândul său un cadru propice unei dezvoltări sociale și economice armonioase.